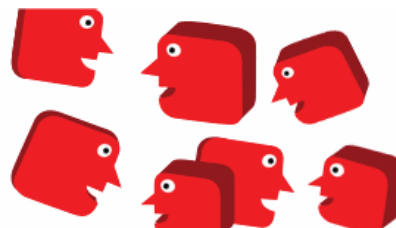

manifesto2009.pes.org

Yourspace

Konsultacje programowe PES przed wyborami europejskimi w 2009 r. Dokument konsultacyjny

Nowa Europa Socjalna

1. Wyzwanie

Model socjalny Unii Europejskiej jest na świecie obiektem podziwu: Unia jest grupą państw opiekuńczych, wyznających wspólne wartości, takie jak prawa człowieka, demokracja i solidarność i łączących w sobie zaawansowany rozwój gospodarczy, sprawiedliwość i spójność społeczną oraz ochronę środowiska.

UE stoi jednak w obliczu dużych wyzwań, które poddają w wątpliwość przyszłość Europy Socjalnej. Globalizacja niesie ze sobą większe wyzwania dla europejskich pracowników i gospodarki. Globalizacja przyczyniła się także do powstania nowego kapitalizmu finansowego – fundusze private equity i hedgingowe w krótkim czasie stały się właścicielami i zaczęły obracać dużym kapitałem, co będzie miało duży wpływ na przyszłość gospodarki i zatrudnienia. Ludność Europy się starzeje – jeśli utrzymają się obecne tendencje, populacja znacznie się zmniejsza i w 2050 r. na jednego emeryta przypadać będzie 1,5 pracownika, podczas gdy dziś przypada niemal 3 pracowników. Coraz więcej kobiet nie ma dzieci lub ma tylko jedno dziecko ze względu na trudności związane z łączeniem pracy i życia rodzinnego, niepewność ekonomiczną i niewielką pomoc wychowawczą oraz na opiekę nad dziećmi. Liczba osób starszych wzrośnie do 2050 r. o ponad 224%. Szybkie tempo zmian technologicznych zwiększa presję na europejskich pracowników, którzy muszą nadażać ze zdobywaniem nowych umiejętności.

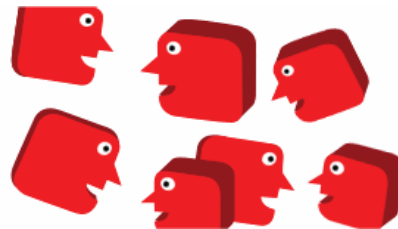
Od 2000 r. rozwój gospodarczy w strefie euro jest zbyt niski, aby przyczynić się do znacznego zmniejszenia bezrobocia, choć pojawiają się sygnały poprawy. Mimo, iż ubóstwo nie jest tak powszechne w Europie jak w innych miejscach na świecie, ale nadal wielu Europejczyków boryka się z biedą i bezrobociem. 72 miliony osób w Europie żyją w ubóstwie lub są nim zagrożone, a kolejne 36 milionów jest na granicy takiego ryzyka. Bezrobocie jest na poziomie 7,5% i w szczególności dotyka młodych ludzi, starszych pracowników i kobiety.

W państwach Europy wrastają nierówności, szczególnie jest to widoczne od ok. 8 lat. Pogłębiły się one wraz z rozszerzeniem UE i są szczególnie widoczne pomiędzy państwami Europy Zachodniej i Wschodniej. Nierównościom towarzyszy powiększająca się przepaść pomiędzy zyskami przedsiębiorstw a pracowników, ponieważ wysokość pensji nie rośnie proporcjonalnie do zwiększających się zysków. 6% pracowników zostało zaliczonych do grupy osób żyjących w ubóstwie. Wzrastające koszty utrzymania, w tym czynsze – które często nie są uwzględniane w krajowych indeksach inflacji – stanowią coraz większy problem dla osób o niskich i średnich dochodach. Nierówność płci jest nadal dużym problemem, kobiety zarabiają 15% mniej niż mężczyźni, cierpią one także bardziej w wyniku niepewności zatrudnienia, bezrobocia i ubóstwa.

Dialog społeczny – jedna z najistotniejszych cech Europejskiego Modelu Socjalnego - przechodzi w ostatnich latach kryzys z powodu malejącej liczby członków związków zawodowych, brak wsparcia rządowego oraz coraz bardziej ponadnarodowy charakter biznesu.

manifesto2009.pes.org
Yourspace

Przypadki dużych restrukturyzacji wykazały braki w obecnym prawie UE w zakresie ochrony praw pracowniczych i dialogu społecznego. Groźba delokalizacji przyczyniła się do zwiększenia poczucia niepewności wśród europejskich pracowników.

Niektóre państwa europejskie obawiają się wyzwań związanych z finansowaniem świadczeń opiekuńczych w przyszłości, np. nacisków na obniżanie podatków dla przedsiębiorstw w UE, gdzie średnio wynoszą one 25,04%, czyli są niższe od średniej OECD i o wiele niższe od 40% średniej w Stanach Zjednoczonych. Podatki liniowe, które ostatnio wprowadzono w Estonii, na Łotwie, Litwie, Słowacji i w Rumunii, również są postrzegane jako niebezpieczne.

Niektórzy dostrzegają konflikt pomiędzy realizacją Rynku Wewnętrznego a przyszłością europejskiego modelu socjalnego. Debata nad pierwszym projektem Dyrektywy Usługowej pokazała różnorodność poglądów na liberalizację usług gospodarczych które w niektórych państwach są uważane za usługi publiczne. Bardzo ważną sprawą jest dopilnowanie, aby realizacja Rynku Wewnętrznego przebiegała z poszanowaniem europejskiego modelu socjalnego, szczególnie w odniesieniu do prawa państw członkowskich do organizowania i finansowania usług publicznych i promowania interesu publicznego.

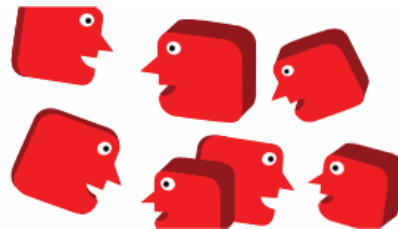
W wielu krajach Europy maleje pewność zatrudnienia, stosuje się coraz częściej umowy na czas określony i o pracy czasowej, które dają pracownikom mniej praw. Niepewne formy zatrudnienia stanowią 12% całego zatrudnienia w UE. Coraz powszechniejsze stają się także pozorne samozatrudnienie, polegające na tym, że pracownicy prowadzą działalność gospodarczą, aby obniżyć koszty pracy i zakres uprawnień, ale w rzeczywistości są zależni od jednej spółki. Praca na czarno, której skala w niektórych państwach członkowskich sięga 15%, jest coraz częstsza w niektórych krajach.

Co roku niemal 15% młodych ludzi przedwcześnie kończy edukację, zdobywając co najwyżej wykształcenie średnie. Dziś w Europie syn nisko wykwalifikowanego robotnika nadal ma większe prawdopodobieństwo przedwczesnego zakończenia edukacji i podjęcia pracy wymagającej niskich kwalifikacji lub zostania bezrobotnym niż pójścia na studia i zdobycia pracy wymagającej wysokich kwalifikacji. Do 2010 r. tylko 15% nowo tworzonych miejsc pracy będzie dotyczyło osób z podstawowym wykształceniem, a 50% będzie wymagało zatrudnienia wysoko wykwalifikowanych pracowników.

Spółeczeństwa europejskie stają się coraz bardziej wielokulturowe. Europejskie gospodarki rozwijają się dzięki powiększającej się liczbie mobilnych pracowników. Wyzwania związane z różnorodnością i integracją stały się tematem narodowych debat, pojawiły się m.in. pytania o politykę zatrudnienia, mieszkaniową, edukacyjną i nadawania obywatelstwa. Część obywateli uważa, że należy rozpoznać i skuteczniej rozwiązywać problemy wynikające z imigracji. Państwa członkowskie zmagają się z trudnościami integracji nie tylko w przypadku nowych imigrantów, ale także drugiego czy trzeciego pokolenia imigrantów. Coraz większym problemem staje się handel ludźmi i wykorzystywanie imigrantów, przede wszystkim w związku z nielegalną imigracją. W niektórych państwach członkowskich pojawiają się oznaki rasizmu, ksenofobii i ekstremizmu.

manifesto2009.pes.org
Yourspace

2. Co ma do tego Europa?

Unia Europejska przyjęła od początku cele socjalne i uczyniła osiągnięcie równej płacy za taką samą pracę jednym z podstawowych założeń Traktatu Rzymskiego. W ciągu ostatnich 20 lat Rynek Wewnętrzny UE stworzył 2,75 miliona miejsc pracy i wygenerował 225 miliardów euro, przyczyniając się tym samym do wzrostu poziomu życia i zatrudnienia.

W Europie obowiązują minimalne standardy zatrudnienia i polityki socjalnej, aby obywatele nie stracili na otwarciu granic i aby zapobiec dumpingowi społecznemu, w tym m.in.:

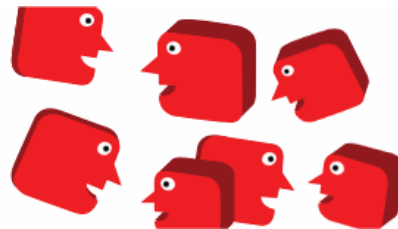
- Ponad 15 dyrektyw wyznaczających minimalne standardy prawa pracy dotyczące informowania i konsultacji z pracownikami, ochrony pracowników podczas zwolnień grupowych i w przypadku bankructwa pracodawcy, bezpieczeństwa i zdrowia w pracy, praw dla pracowników etatowych, tymczasowych i oddelegowanych, maksymalnego czasu pracy, równych szans, równego traktowania i płac, urlopów rodzicielskich, równości rasowej, zakazu dyskryminacji i ochrony młodych ludzi w pracy.
- Akty prawne służące ochronie prawa do świadczeń społecznych pracowników, osób samozatrudnionych i ich rodzin.
- Europejska Karta Ubezpieczania Zdrowotnego pozwala obecnie obywatelom Europy na dostęp do opieki zdrowotnej we wszystkich państwach członkowskich UE.
- Obywatele Europy mają prawo do życia i pracy we wszystkich państwach członkowskich UE.
- W ramach UE państwa członkowskie od dawna współpracują w zakresie inkluzji społecznej, emerytur, opieki zdrowotnej i długoterminowej opieki nad osobami starszymi, więc reformy krajowe natrafiają na podobne problemy.
- Dialog społeczny przyczynił się do zawarcia ponad 300 wspólnych umów, opinii i deklaracji pomiędzy europejskimi związkami zawodowymi i pracodawcami; Europejscy Partnerzy Społeczni wspierają tworzenie definicji pracy i standardów socjalnych w Europie.

Toczy się dziś debata na temat tego, co należy zrobić na poziomie europejskim, aby sprostać nowym wyzwaniom ekonomicznym, społecznym i w zakresie zatrudnienia oraz jak wzmocnić dialog społeczny.

Strategia lizbońska UE, przyjęta w 2000 r. wyznacza strategiczny cel uczynienia z UE do 2010 r. „najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki opartej na wiedzy na świecie, zdolnej do zrównoważonego rozwoju, oferującej więcej lepszych miejsc pracy i większą spójność społeczną”. Aby osiągnąć ten cel UE wyznaczyła cele polityki m.in. w zakresie zatrudnienia, gospodarki, wzrostu, edukacji, badań i rozwoju, które stara się realizować poprzez dialog polityczny, wymianę najlepszych praktyk i instrumenty oraz programy UE. Wiele państw członkowskich nie zdąży z realizacją celów lizbońskich do 2010 r. Ponadto w marcu 2007 r. liderzy europejscy zdecydowali, że strategia lizbońska powinna w większym zakresie uwzględniać wspólne cele socjalne państw członkowskich. Do wyjaśnienia pozostaje kwestia jak można to osiągnąć oraz opracowanie efektywnej strategii na okres po 2010 r. , gdy obecna strategia lizbońska przestanie obowiązywać.

manifesto2009.pes.org
Yourspace

Fundusze Strukturalne i Spójności UE – finansujące ekonomiczne i społeczne projekty w najbardziej ubogich regionach Europy – są również niezmiernie istotne w podnoszeniu standardów życia i zmniejszaniu nierówności w Europie. Na przykład, od czasu wejścia do UE w 1985 r. poziom życia w Portugalii wzrósł o 50%. Na Rynku Wewnętrznym UE większa siła nabywcza w jednym państwie członkowskim przynosi bezpośrednie korzyści firmom w innych państwach członkowskich. Pojawia się pytanie co zrobić, aby fundusze strukturalne i spójności działały w nowych państwach członkowskich – szczególnie w Europie Środkowej i Wschodniej – i pomagały im rozwijać się szybko i efektywnie, a jednocześnie przystosowywać do dzisiejszych wyzwań i warunków.

Unia Europejska prowadzi także od dawna programy edukacyjne i szkoleniowe, jak np. program ERASUMS, który od 1987 r. umożliwił 1,2 miliona europejskich studentów naukę na uniwersytetach w innych państwach członkowskich. Inne programy pozwalają na wymianę między studentami, nauczycielami i instytucjami, w szkołach, na uniwersytetach oraz w ramach kształcenia zawodowego i osób dorosłych.

Inne polityki mające wpływ na projekt Europy Socjalnej to Unia Gospodarcza i Walutowa – wyznaczająca wytyczne rozwoju i tworzenia miejsc pracy – oraz wspólna waluta.

Dzięki wspólnej walucie udało się zapewnić stabilność finansową – wyeliminowanie ryzyka kryzysów finansowych z lat 80. i 90. pomogło obniżyć koszty prowadzenia działalności gospodarczej i oszczędziło konsumentom wydatków. Jednocześnie przedstawiono Pakt na rzecz stabilności i wzrostu, który miał zapewnić właściwe zarządzanie finansami publicznymi w strefie euro. Pakt przewiduje nałożenie sankcji w przypadku, gdy państwo członkowskie przekroczy deficyt o 3% PKB, co wpłynęło na finanse publiczne, w tym wydatki. Prowadzona jest również debata o Europejskim Banku Centralnym (EBC) i jego roli w ustalaniu polityki monetarnej, w związku z tym, że podstawowym celem banku jest utrzymanie stabilności cen oraz inflacji poniżej 2%. W ostatnich latach prowadzone są dyskusje czy EBC przyczynia się do hamowania wzrostu w Europie poprzez ustalanie za wysokich stóp procentowych.

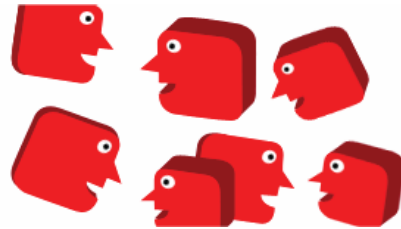
Rada Europy zdecydowała w 1999 r., że UE potrzebuje polityki imigracyjnej opartej na całościowym podejściu do zarządzania imigracją; sprawiedliwego traktowania imigrantów i rozwijania partnerstw z ich ojczyznami na potrzeby współrozwoju. W związku z tym opracowano dyrektywy o łączeniu rodzin, wyznaczeniu statusu wieloletniego rezydenta UE oraz warunkach przyjmowania uczniów, studentów, naukowców i wolontariuszy z państw trzecich.

Do dziś nie ma jednak pełnych ram prawnych dotyczących imigracji do UE. Obecnie wygląda na to, że UE zdecyduje się pójść drogą „selektywnej imigracji”, przyjmując wykwalifikowanych imigrantów z krajów rozwijających się zamiast niewykwalifikowanych imigrantów, czyniąc pobyt tymczasowy normą i starając się zwalczać nielegalną imigrację.

Budżet europejski w wysokości 126,5 miliarda euro to potencjalnie istotne narzędzie dla Europy Socjalnej. Obecnie wydawany jest on m.in. na następujące cele: 46% na spójność, 43% na dotacje dla rolników, 0,9% na edukację i szkolenia oraz 0,2% na politykę społeczną. Trwa dyskusja czy UE wydaje środki z budżetu na właściwe priorytety w świetle dzisiejszych wyzwań.

manifesto2009.pes.org
Yourspace

3. Nasze pomysły

Postępowa wizja zaproponowana przez PES zawarta została w dokumencie „Nowa Europa Socjalna”, przedstawionym przez Przewodniczącego PES Poula Nyrupa Rasmussena i Jacques’a Delorsa oraz w “New Social Europe: Ten principles for our Common Future”, przyjętym na Kongresie PES w grudniu 2006 r.

PES zaproponował dziesięć zasad wyznaczających „mapę drogową” dla UE i jego państw członkowskich do stworzenia Nowej Europy Socjalnej. Są to:

1. Prawa i obowiązki dla wszystkich
2. Pełne zatrudnienie
3. Inwestycja w ludzi
4. Inkluzja społeczna
5. Powszechna opieka nad dziećmi
6. Równe prawa dla kobiet i mężczyzn
7. Dialog społeczny
8. Różnorodność i integracja naszą mocną stroną
9. Zrównoważony rozwój społeczeństw – zwalczanie zmian klimatycznych
10. Aktywna Europa dla obywateli

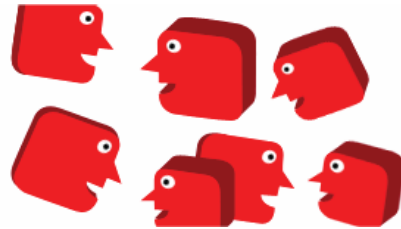
Propozycje dotyczące polityki europejskiej, które omawiano w PES w związku z „Nową Europą Socjalną” to m.in.:

- Strategia wieloletniego wzrostu i inwestycji – skupiająca się na skoordynowanych narodowych inwestycjach publicznych w obszarach priorytetowych, jak opieka przedszkolna, badania i rozwój – w ramach koordynacji europejskiej polityki gospodarczej;
- Rozwój prawa pracy UE, promujący wysokiej jakości zatrudnienie i warunki pracy oraz zwalczający niepewne formy zatrudnienia, w tym te związane z sytuacją pracowników zatrudnianych przy pośrednictwie agencji pracy czasowej;
- Umacnianie dialogu społecznego, szczególnie poprzez poprawę prawa pracy UE w odniesieniu do informacji pracowniczych i konsultacji, a także Europejskich Rad Zakładowych;
- Wznowienie trójstronnego europejskiego dialogu społecznego w sprawie płac, jakości pracy, kształcenia ustawicznego i w innych kwestiach;
- Rozwiązanie problemu delokalizacji oraz restrukturyzacji przemysłowej, np.

manifesto2009.pes.org

Yourspace

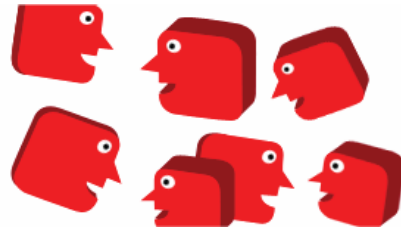

poprzez rozwój strategii UE ds. monitorowania ponadnarodowych restrukturyzacji przemysłowych i koordynacją polityk UE, narodowych i regionalnych w sprawie delokalizacji i restrukturyzacji;

- Przygotowanie regulacji gwarantujących dostęp do świadczeń publicznych, w tym opieki zdrowotnej i społecznej;
- Dyskusja czy należy wprowadzić założenie minimalnej pracy w UE w proporcji do krajowego PKB;

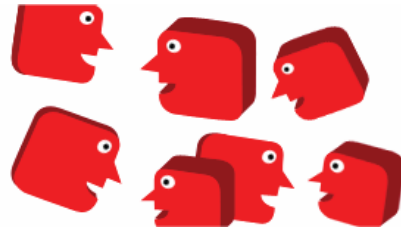
manifesto2009.pes.org
Yourspace

- Opracowanie bardziej efektywnych polityk spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej w rozszerzonej UE;
  - Dyskusja czy należy wprowadzić zabezpieczenia przed dumpingiem podatkowym poprzez wspólną podstawę podatku dla przedsiębiorców oraz wspólną stopę opodatkowania firm;
  - Dyskusja czy należy wprowadzić regulacje dot. funduszy hedgingowych i private equity, aby zapewnić przejrzystość, jawność, dostęp do informacji i konsultacji pracowników i ochronę praw socjalnych;
  - Realizacja Rynku Wewnętrznego UE dla dobra obywateli Europy, np. w dziedzinie rynków energetycznych;
  - Utworzenie nowego prawa do kształcenia ustawicznego dla wszystkich, wspieranego przez zwiększenie funduszy UE na ten cel;
  - Pełny przegląd budżetu UE, skutkujący ustaleniem priorytetów rozwoju ekonomicznego, społecznego i ekologicznego;
  - Rozważenie możliwości wprowadzenia wspólnej procedury przyjmowania w przypadku imigracji ekonomicznej, w połączeniu z koordynacją narodowych polityk przyjmowania imigrantów oraz ze współpracą z ich krajami pochodzenia;
  - Rozwój skutecznej i pełnej polityki UE w sprawie nielegalnej imigracji;
  - Wdrażanie zasad godziwej pracy jako globalnego celu UE.
4. Pytania do was
1. Jakie powinny być priorytety UE dla Europy Socjalnej?
  2. Jakie są największe problemy pracowników i obywateli?
  3. Jak UE może promować dialog społeczny?
  4. Jak UE może promować równość płci?
  5. Czy UE ma zapewnić lepszą ochronę praw pracowniczych?
  6. Czy UE powinna odnieść się do rosnących nierówności w społeczeństwie europejskim?
  7. Czy UE powinna wyznaczać lepsze standardy odpowiedzialności, przejrzystości i społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw dla firm wielonarodowych oraz funduszy hedgingowych i private equity?
  8. Czy należy chronić świadczenia publiczne przez liberalizacją w ramach zasad Wspólnego Rynku? Jeśli tak, to które świadczenia publiczne należy objąć ochroną?
  9. Czy UE powinna rozwijać nowe, lepsze polityki i programy rozwijania umiejętności pracowników w Europie i ustanowić zasadę kształcenia ustawicznego?
  10. Które priorytety i polityki powinny być rozwijane przez UE w kwestii imigracji i integracji imigrantów?

manifesto2009.pes.org
Yourspace

11. Jak powinna wyglądać strategia po zakończeniu obowiązywania strategii lizbońskiej w 2010 r.?

12. Na co należy wydawać fundusze z budżetu UE?

Dokumenty pomocnicze:

„Nowa Europa Socjalna” raport Poula Nyrupa Rasmussena i Jacques’a Delorsa, grudzień 2006 r.

http://www.pes.org/downloads/NSE_Web_interactive_EN.pdf

Uchwała Kongresu PES z grudnia 2006 r. “New Social Europe: Ten Principles for our Common Future”

http://www.pes.org/downloads/10principles_FINAL_EN.pdf